

Bedrijfsarts **balanceert** tussen belangen

‘Ik leg mensen altijd eerst uit dat ik onafhankelijk ben’

Ze kampen met een negatief imago, omdat ze betaald worden door de werkgever en dus niet objectief zouden zijn. Onterecht. Arbeids- en bedrijfsgeneeskundigen – beter bekend als bedrijfsartsen – behandelen werkgerelateerde klachten en laten zich voor niemands karretje spannen. Matthijs Buikema

Eigenlijk wilde ze cardioloog worden, maar het waren de barre werkuren die Hester Jordaan (40) ervan weerhielden haar droom verder na te jagen. Het zou haar sociale leven in een wurg-greep houden, zo verwachtte ze. Daarom besloot Jordaan zich te specialiseren in iets heel anders: arbeids- en bedrijfsgeneeskunde. De derdejaars baio heeft absoluut geen spijt van die keuze. ‘Werk is voor de meeste mensen verschrikkelijk belangrijk. Het zorgt voor inkomen, maar heeft ook een belangrijke psychosociale en maatschappelijke functie. Werk geeft veel mensen het gevoel dat ze meetellen in de samenleving. Als mensen uitvallen, zie je ze vaak in een enorm gat vallen. Ze daar uithalen en weer laten instromen, is fantastisch om te doen.’

‘Je moet heel wat pittige gesprekken voeren en dus stevig in je schoenen staan’

Poortwachter

Als bedrijfsarts in spe houdt Jordaan zich bezig met drie hoofdonderdelen: behandeling, keuringen en advies. Behandeling betekent vooral verzuimbegeleiding. Denk aan mensen die thuis komen te zitten door een burn-out, een RSI-arm of ernstige rugklachten. Ook depressies, angst-

stoornissen en lichamelijk onbegrepen klachten passeren de revue. ‘We zijn een poortwachter, net als de huisarts’, zegt Jordaan. ‘De patiëntenpopulatie is net zo divers. Van lassers tot bankmedewerkers, jong en oud, mannen en vrouwen, chronisch zieken, gehandicapt. Alleen richten wij ons specifiek op werkgerelateerde klachten. Je probeert mensen zoveel mogelijk zelf te behandelen en verwijst ze door als dat nodig is. Naar bedrijfsfysiotherapeuten en -psychologen bijvoorbeeld, of naar speciale rug- of RSI-trainingen. Je kijkt naar wat iemand nog kan en adviseert de werkgever wat voor soort werk daar het beste bij past. Je verdiept je dus niet alleen in de klachten van de betreffende medewerker, maar ook in het bedrijf en het werk dat daar wordt verricht. Wat voor handelingen moet iemand uitvoeren, hoe ziet de omgeving eruit, met wie heeft de medewerker te maken en hoe staat dit alles in relatie met de klachten? Soms ligt dat voor de hand, soms is het een zoektocht.’

Naast verzuimbegeleiding verricht de bedrijfsarts medische keuringen, waarbij hij bloed- en urineonderzoek doet, longfunctietesten afneemt, de ogen en het gehoor checkt of een ecg laat maken. Deze keuringen zijn wettelijk verplicht voor bepaalde functies, bijvoorbeeld als er grote veiligheidsrisico's in het spel zijn of als mensen werken met gevaarlijke stoffen. De bedrijfsarts is de enige die deze keuringen mag doen, omdat hij degene is die goed kan inschatten of iemand lichamelijk gezien een bepaalde functie aankan.

Meer verantwoordelijkheid

Een geheel andere tak van sport, maar ook een belangrijk

Bedrijfsarts in opleiding Hester Jordaan: 'Je bent veel op pad en kijkt bij de bedrijven binnen.' Beeld: De Beeldredactie, Kick Smeets

onderdeel van het werk van een bedrijfsarts, is het geven van organisatieadvies. In zijn algemeenheid zorgt de arbeids- en bedrijfsgeneeskundige voor de veiligheid, gezondheid en het welzijn van medewerkers. De specialisatie valt onder de sociale geneeskunde en heeft zodoende een sterk preventief karakter. Jordaan: 'Je denkt mee over het verzuimbeleid van een bedrijf, beoordeelt risico-inventarisaties die bedrijven moeten maken en adviseert hoe ze hun medewerkers gezond kunnen houden. Je kijkt naar het soort werk, naar de inrichting van de werkplaats, naar de fysieke en psychosociale belastbaarheid van medewerkers en naar de fysieke omstandigheden zoals geluid en klimaat. Je bent dus veel op pad en kijkt bij de bedrijven binnen.'

De verantwoordelijkheid van de bedrijfsarts is de afgelopen jaren behoorlijk verzaamd door de Wet verbetering poortwachter, de nieuwe WIA-wetgeving en de verplichting tot twee jaar loondoorbetaling door de werkgever bij ziekte. Zo wordt een bedrijfsarts niet langer geacht de diagnose en behandeling van zijn behandelende collega's kritiekloos te aanvaarden. Hij dient kritisch te evalueren en bij twijfel de cliënt terug te verwijzen. Dit stuit nog wel eens op verzet van behandelend artsen, die het niet prettig vinden dat een collega over hun schouder komt meekijken. Aan de andere kant verwijzen steeds meer

huisartsen hun patiënten met werkgerelateerde klachten door naar de bedrijfsarts.

Pittige gesprekken

Desondanks kampt de beroepsgroep met een negatief imago. Met name doordat bedrijfsartsen door de werkgevers worden betaald. Vanuit het idee 'wie betaalt, bepaalt' wordt de objectiviteit van de bedrijfsarts wel eens in twijfel getrokken. 'Onzin,' reageert Jordaan, hoewel ze de ongerustheid wel begrijpt. 'Ik leg mensen altijd eerst uit dat ik een onafhankelijk arts ben. Dat ik niet namens de werkgever werk, maar dat werkgevers verplicht zijn om mij in te schakelen als een werknemer langdurig lijkt uit te vallen.'

Toch is het bewaren van je objectiviteit temidden van de verschillende belangen af en toe best moeilijk, beaamt Jordaan. Ze beseft maar al te goed dat een klein bedrijf failliet kan gaan als een werknemer langdurig niet kan werken. 'Maar voor ons staat de gezondheid en het welzijn van de werknemer voorop. Die mag je dus niet te vroeg weer aan het werk laten gaan, ook al begrijp ik de financiële consequenties voor de werkgever. Ik ben ook gebonden aan de geheimhoudingsplicht en kan dus geen medische gegevens delen met de werkgever. Om dan duidelijk te maken dat iemand nog niet aan het werk kan of

passend werk moet krijgen, vergt de nodige creativiteit. Andersom komt het ook voor dat medewerkers nog niet aan het werk willen, terwijl ze in feite beter zijn. Soms halen ze alles uit de kast om er onderuit te komen. Ook

daar moet je mee om kunnen gaan. Wat dat betreft moet je als bedrijfsarts heel wat pittige gesprekken voeren en dus stevig in je schoenen staan.' *kunΣ*

De opleider

Bedrijfsarts-opleider Freek Broekman werkt bij Achmea Vitale, een van de grootste landelijke arbodienstverleners. Hij is tevens vicevoorzitter en penningmeester van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB).

Wat is het kenmerkende van dit specialisme?

'We proberen in de eerste plaats te voorkomen dat medewerkers ziek worden. Door mee te denken over verzuimbeleid en de werkomgeving gezond te houden. Als het dan toch misgaat, zijn we de huisarts op het werk, waar medewerkers heel laagdrempelig met hun klachten terecht kunnen. Op die manier kunnen we snel gezondheidsproblemen signaleren en een behandeltraject starten.'

Wat voor competenties en vaardigheden heb je nodig?

'Je moet absoluut over sterke communicatieve vaardigheden beschikken. Als je niet oppast, kom je door de verschillende belangen in een spagaat terecht. Je moet zaken helder kunnen verwoorden, je objectief opstellen en kunnen omgaan met kritiek.'

Klopt het beeld dat studenten van dit specialisme hebben met de realiteit?

'De meeste mensen denken dat we voor de werkgever werken. Dat is niet zo. Werkgevers zijn verplicht om ons in te schakelen als een werknemer langer dan twee weken ziek is, maar ze hebben geen invloed op ons werk. De bedrijfsarts wordt ook vaak op één hoop gegooid met de verzekeringsarts. Maar de verzekeringsarts komt pas in beeld als een medewerker twee jaar niet heeft kunnen werken. De verzekeringsarts beoordeelt in opdracht van de overheid of het re-integratietraject goed is verlopen en bepaalt vervolgens of een medewerker in aanmerking komt voor een uitkering. Wij behandelen mensen en proberen te voorkomen dat ze ziek worden.'

Hoe ziet een werkdag eruit?

'Je hebt spreekuren bij bedrijven waar medewerkers zich met hun klachten kunnen melden. Je onderzoekt, stelt een diagnose en maakt een behandelplan, en baseert hierop het werkadvies. Je voert sociaal-medisch overleg met personeelszaken over passend werk als een medewerker zijn oude werk niet meer kan doen. Je beoordeelt risico-inventarisaties van bedrijven en adviseert hen over hun verzuimbeleid. Je verricht keuringen om te kijken of mensen bepaald werk nog veilig kunnen doen. Geen dag is hetzelfde.'

'Voordeel is dat je een normaal sociaal leven kunt hebben'

Belangrijkste voor- en nadeel van het vak?

'Voordeel is dat je tijdens kantooruren werkt en geen avond-, nacht- en weekenddiensten hebt. Je kunt er dus een normaal sociaal leven op nahouden. Lastig kunnen de gesprekken zijn die je soms moet voeren, hoewel ik die vooral als uitdaging ervaar. Het geeft bovenal veel voldoening om iemand weer aan het werk te krijgen. Dat is toch vaak wat mensen het liefst willen.'

